

RESUMÉ Z ODBORNÝCH RAŇAJOK:

BRATISLAVA 26. júna 2012 – Modality financovania oficiálnej rozvojovej pomoci boli témou v poradí už druhých odborných raňajok, ktoré Nadácia Pontis v spolupráci s Platformou MVRO zorganizovala vo štvrtok 14. júna pre predstaviteľov vládneho, mimovládneho a akademického sektora. Pozvaní hostia sa okrem iného venovali viacročnému financovaniu bilaterálnej oficiálnej rozvojovej spolupráce prostredníctvom grantov, rámcových zmlúv pre mimovládne organizácie či programovému prístupu. Pozornosti neušla dnes ani veľmi diskutovaná téma zapájania súkromného sektora do rozvojovej spolupráce. Hlavnými rečníkmi boli Michael Schieder z Austrian Development Agency (ADA) a Bernhard Weber z Institute for Cooperation on Development Projects (ICEP), ktorí prišli zo susedného Rakúska, aby mohli svojimi skúsenosťami inšpirovať slovenských kolegov. Slovenské skúsenosti na druhej strane reprezentovali host'ky – Valéria Zolcerová z Ministerstva zahraničných vecí SR, Lucia Lacková zo SAMRS a Nora Beňáková z Platformy MVRO.

Fungovanie ADA a SAMRS – viacročné financovanie ODA

Na úvod diskusie sa Michael Schieder pokúsil načrtnúť systém fungovania rakúskej rozvojovej agentúry ADA: „*Za tvorbu politik je zodpovedné rakúske ministerstvo zahraničných vecí a implementácia je v pôsobnosti ADA. Tá má však na starosti len kontraktovanie mimovládnych organizácií, neimplementuje projekty priamo cez vlastné projekty. Jedným z druhov kontraktov, ktoré ADA s mimovládkami uzatvára, sú trojročné rámcové kontrakty. Celkový príspevok na ne musí byť minimálne 300 000 EUR, pričom spolufinancovanie predstavuje 50 percent. Po 18 mesiacoch sa následne koná monitoring. Podmienkou udelenia grantu je partnerstvo rakúskej mimovládnej organizácie s lokálnym partnerom v rozvojovej krajine. Ministerstvo financií navrhuje výšku rozpočtu na tri roky dopredu, od ktorej sa odvíja rozpočet ADA na jednotlivé roky. Bilaterálnu pomoc má na starosti ADA. Uchádzať sa o programový kontrakt môžu mimovládne organizácie, ktoré existujú minimálne tri roky. Majú však možnosť uchádzať sa aj o mikroprojekty, ktorých dĺžka sú 2 až 3 roky. Tie sú spolufinancované v maximálnej výške do 5 000 EUR.*“

Na otázku, v akých intervaloch sú vyhlasované výzvy pre rámcové zmluvy s mimovládkami Schieder poznamenal, že príležitosť pre mimovládne organizácie sa otvára raz za rok, pričom podmienkou je minimálne 3-ročná existencia, registrácia v Rakúsku a rozvojová spolupráca je jednou z jej aktivít. Podmienkou je aj vhodný rozsah programu, systémom 50:50, čo znamená, že

50 percent je financovaných mimovládnu organizáciou. Toto môže byť problém pre menšie a malé organizácie. ADA totiž nemôže prerozdeliť viac finančnej podpory, pretože ministerstvo financií vyhlasuje predpoveď na tri roky dopredu. Pri takomto systéme financovania môžu pri nepredvídateľných udalostiach vzniknúť aj rôzne krízové situácie. Tie ADA rieši tak, že „projekty zamerané na humanitárnu pomoc sú financované zo špeciálneho rozpočtu vlády a v prípade humanitárnej katastrofy ADA vyčlenené prostriedky prerozdeľuje implementátorom projektov. ADA však nemá stálu rozpočtovú položku pre humanitárnu pomoc,“ vysvetlil Michael Schieder. Nora Beňáková z Platformy MVRO bola systémom spolufinancovania v ADA prekvapená. Poznamenala, že keby bolo u nás spolufinancovanie projektov mimovládkami 50:50, do takýchto projektov by mohli ísť možno iba tri slovenské mimovládky, ostatné by na to peniaze asi nemali.

Jednoročné projekty nie sú dobrý nápad

K téme viacročného financovania sa vyjadrila aj riaditeľka SAMRS, Lucia Lacková, ktorá si počas diskusie položila otázku, či je dobrý nápad deliť projekty na jednoročné alebo je lepšie udržať viacročné projekty. Jednoročné projekty by Lacková neodporučila, pretože implementácia projektov by sa kvôli administratíve mohla reálne zúžiť len na 9 mesiacov. Došlo by tak podľa nej k minimalizovaniu efektu projektu. „Vplyv takýchto projektov by nebol ani minimálny, ale skôr žiadny,“ upozornila Lacková a dodala, že „v období kratšom ako jeden rok možno hovoriť iba o konferenciách či stretnutiach.“ Takéto jednoročné financovanie je typické napríklad pre Poľsko. Valéria Zolcerová však ubezpečila hostí diskusie, že je otázkou času, kým Ministerstvo zahraničných vecí SR začne realizovať programový prístup v oblasti rozvojovej spolupráce. Užšia spolupráca sa, podľa jej slov, tým pádom, rysuje aj s mimovládnymi organizáciami.

Inšpirovať Slovensko by mohla práve ADA

Tak ako Rakúsku pomohlo s koncipovaním rakúskej rozvojovej agentúry Nemecko, pre Slovensko by podľa Zolcerovej mohla byť vzorom práve rakúska ADA, ktorá už teraz so Slovenskom v tejto oblasti úzko spolupracuje. „Ministerstvo však aktívne monitoruje viaceré krajiny, nielen Rakúsko,“ vysvetlila Zolcerová. Potrebu zahrnúť do diskusie o fungovaní poskytovania rozvojovej spolupráce aj ministerstvo financií, prízvukovala Ivana Raslavská z Nadácie Pontis. „Ak chceme robiť kvalitné rozvojové projekty s viditeľným dopadom, je dôležité, aby sme mali vytvorený legislatívne záväzný rámec pre financovanie viacročných projektov, tak ako sa o to usilujú aj ďalšie vyspelé donorské štáty. V prípade viacročných projektov ODA je problematické odhadnúť sumu z rozpočtu na nasledujúci a ďalší rok, pretože podlieha ročnému plánovaniu štátneho rozpočtu. Medzi Ministerstvom zahraničných vecí SR a Ministerstvom financií SR by pre špecifické vládne priority a programy mal vzniknúť konsenzus v tom, ako garantovať finančnú podporu aj na viac ako jeden rozpočtový rok“, vysvetlila programová riaditeľka Nadácie Pontis. Momentálne je financovanie bilaterálnych projektov nastavené tak, že financie, ktoré sa nevyužijú na konci roka treba vrátiť do štátneho rozpočtu a tým sa zvyšuje riziko, že sa o nevyčerpanú sumu rozpočet zníži do budúceho roka. „Ak sa výzvy vyhlásia a zakontrahujú čím

skôr na začiatku roka, ľahšie by sa tak robil odhad míňaných prostriedkov, aby sa nekumuloval rozpočet ku koncu roka,“ dodala na záver Raslavská.

Zapájanie súkromného sektora do rozvojovej spolupráce

O skúsenostiach, ako efektívne zapájať biznis do rozvojovej spolupráce, porozprával zástupca rakúskeho mimovládneho sektora, Bernhard Weber z neziskovky ICEP, ktorá s podnikateľskou sférou už spolupracuje. Podľa jeho slov by si podniky mali uvedomiť najmä to, aký prínos môžu mať pre rozvoj, miestnu komunitu a nemali by svoje aktivity vnímať iba ako zdroj zisku. Zabúdať netreba ani na to, že biznis má v rozvojových, aj rozvinutých, krajinách svoje špecifiká.

Výhody pre obe strany

Bernhard Weber zdôraznil, že pri angažovaní sa podnikateľov v rozvojovej spolupráci netreba zabúdať na to, že nejde o jednostranne výhodnú akciu: „*Tak ako je biznis dobrý pre rozvoj, tak je aj rozvoj dobrý pre biznis. Je potrebné presadiť túto myšlienku ako mainstreamovú,*“ uviedol Weber a dodal, že „*rozvojová spolupráca musí byť chápaná ako príležitosť pre krajinu, nielen ako záväzok.*“ Reagoval tak na Michaela Schiedera, ktorý zdôraznil, že rozvojová pomoc je záväzok, ktorý vyplýva z nášho členstva v Európskej únii. Vyzdvihol aj to, že ADA má v rámci svojej štruktúry program „*business partnership*“ a jednou z organizácií, ktoré v rámci tohto programu už s firmami spolupracujú, je aj ICEP. Weber okrem toho spomenul aj dve perspektívy rozvojovej spolupráce s firemným sektorom a to perspektívu politického partnerstva, pričom zdôraznil jej nevyhnutnosť a nutnosť byť rovnocenným ekonomickým partnerom. Je potrebné vytvárať nové pracovné miesta, pričom nejde o jednostranný prílev peňazí a podporovať B2B spoluprácu.

Ako zapájať firmy do rozvojovej spolupráce?

Michael Schieder na odborných raňajkách tiež zdôraznil, že ak sa firmy podieľajú na spolupráci s menej rozvinutými krajinami, ADA financuje tzv. pridanú hodnotu, ktorá pomáha napríklad zvyšovať kapacity pracujúcich, modernizovať pracovné postupy a podobne. Problém s nedostatočnou aktivitou zapájania firiem do rozvojovej spolupráce je však podľa Bernharda Webera nielen na Slovensku ale aj v Rakúsku. „*Do rozvojovej spolupráce sa nezapája veľa firiem, ak aj áno, ide väčša len o tie veľké firmy. Ak sa firmy zapájajú, treba zistiť, aké na to majú dôvody a aké výhody im z toho môžu plynúť,*“ uviedol Weber. Ivana Raslavská tiež pripomenula, že dôvodom môže byť aj to, že veľké firmy nemusia mať záujem o rozvojovú spoluprácu v krajinách, kde už majú svoje pobočky, pretože tam majú svoje vlastné rozvojové aktivity. Spomenula napríklad spoločnosť Microsoft, ktorá má pobočkou v Nairobi a realizuje filantropické a rozvojové aktivity vo svojom okolí.

Ministerstvo zahraničných vecí SR má záujem podporovať zapájanie firiem

Pri tvorbe Národného programu na rok 2012 vznikli rôzne úvahy o zapájaní súkromného sektora do rozvojovej spolupráce. Valéria Zolcerová upozornila na to, že síce sú v tejto súvislosti Rakúšania o niekoľko krokov pred nami, no oni začali o zapájaní firiem uvažovať „už pred 20 rokmi a možno posledných 6 rokov na tom tvrdo pracujú a vedia, ako firmy do toho zapájať. My sme začali s podnikateľmi diskutovať a vypisovať výzvy. Nakoniec to dopadlo tak, že neboli splnené isté predpoklady a nebola dostatočná prepojenosť s verejnou správou a v niektorých prípadoch boli nadsadené rozpočty,“ opísala aktuálnu situáciu Zolcerová. V zápätí však podotkla, že nejaké firmy už do rozvojovej spolupráce zapojené sú, len im projekty neboli „šité na mieru“, no aj napriek tomu sa dokázali zapojiť. Zolcerová dodala, že aj napriek zdanlivému neúspechu pri tohtoročných výzvach, má MZV SR „záujem o podporu zapájania firiem do rozvojovej spolupráce. „Myslím si, že sme na ceste, aby sme vypracovali koncept efektívneho zapájania podnikateľov,“ povedala.

Podnikatelia nechápu rozvojovú spoluprácu ako rozvojovú spoluprácu

Podľa Lucie Lackovej podnikatelia nevnímajú rozvojovú spoluprácu ako rozvojovú spoluprácu. Podľa nej je to spôsobené práve zlým nastavením výziev. „Firmy jednoducho dostanú dotáciu, aby niečo dodali, vytvorili a publikovali atď. Je to naša chyba, pretože my ich nevedieme k tomu, že ich projekt musí mať aj nejakú pridanú hodnotu v krajine,“ vysvetlila Lacková. Na druhej strane však upozornila, že aktuálne výzvy boli pripravené veľmi rýchlo, čo podľa nej tiež nie je správna cesta. „Pokiaľ ja viem, tak Rakúšanom ich systém nastavovali Nemci niekoľko rokov. Keď rakúska ADA s takým rozpočtom, aký majú, potrebujú pomoc ešte od niekoho silnejšieho a väčšieho, tak my na Slovensku potrebujeme tejto téme ešte nechať čas,“ dodala riaditeľka SAMRS.

Treba znížiť spolufinancovanie

Návrhy ako zlepšiť systém zapájania podnikateľov do rozvojovej spolupráce poskytla aj Nora Beňáková z Platformy MVRO: „Slovenské firmy sa do rozvojovej spolupráce zapájajú od roku 2004, takže to nie je nič, čo by sme začali riešiť len teraz. Od začiatku boli výzvy nastavené tak, že je veľmi vysoké spolufinancovanie – predtým sme mali 80 percent, čo dáva štát firme, v tomto roku to bolo dokonca 90 percent. V Rakúsku je tento podiel 50:50, tým pádom rakúske firmy konajú zodpovednejšie a uváženejšie.“

Projekty sú na Slovensku tematicky nastavené pre oblasti ako je infraštruktúra, vodné hospodárstvo, energetika atď. Slovenské ministerstvo zahraničných vecí teda chce podporiť projekty, kde sa vyvezie technológia alebo nejaké produkty. Beňáková tiež poukázala na problém pri vypracovávaní analýz. „Mohli sme vidieť, že pokiaľ bol strop 100 000 EUR, tak analýza stála 100 000 EUR, pokiaľ bol strop 200 000, analýza stála 200 000 a keď bol strop 300 000 EUR, tak bola cena analýzy 300 000 EUR. Tu naozaj musí byť nejaký vzťah medzi ministerstvom a firmami. Veľmi málo projektov sa tiež doteraz týkalo chudobnejších krajín, väčšinou išli firmy do blízkych

krajín,“ vysvetlila Nora Beňáková. Pri princípe 50:50 by sa tento negatívny trend, podľa Beňákovvej odstránil, “pretože tá firma si dobre rozmyslí, čo bude v krajine robiť – nebude to iba niečo, čoho sa chce zbaviť, lebo to má na sklade, pretože do toho bude musieť investovať aj vlastné prostriedky,“ dodala.

Jasnejšie kritéria

Beňáková tiež zdôraznila, že zmeny podľa nej treba urobiť aj v tom ako sú zadané jednotlivé výzvy. „*Krajiny ako Dánsko či Veľká Británia totiž majú vo výzvach presne vymedzené podrobné kritériá, nielen program napríklad infraštruktúra a cieľová krajina povedzme Srbsko. Severské krajiny si navyše dávajú ako cieľovú prioritu firemnú zodpovednosť. Pri dodávkach technológií by sme mohli napríklad využívať tendre – verejné obstarávanie – aby sme vybrali tovar za najnižšiu cenu.*“

Odborné raňajky na tému Modality financovania oficiálnej rozvojovej pomoci boli druhé zo série troch diskusií, ktoré Nadácia Pontis organizuje pre predstaviteľov vládneho, akademického a mimovládneho sektora. Podujatie sa uskutočnilo v rámci projektu *Odborne o rozvojových témach*, ktorý podporila Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) z prostriedkov oficiálnej rozvojovej spolupráce Slovak Aid.

Zoznam ľudí, ktorí sa odborných raňajok zúčastnili:

- **Michael Schieder**, *Austrian Development Agency*
- **Bernhard Weber**, *ICEP*
- **Valéria Zolcerová**, *Ministerstvo zahraničných vecí SR*
- **Lucia Lacková**, *SAMRS*
- **Nora Beňáková**, *Platforma MVRO*
- **Božena Balúchová**, *Slovenská katolícka charita*
- **Tomáš Bokor**, *Človek v ohrození*
- **Allan Bussard**, *Nadácia Integra*
- **Mikuláš Černota**, *Ekonomická univerzita v Bratislave*
- **Stanislava Dräxlerová**, *Adra*
- **Peter Ďurka**, *Ekonomická univerzita v Bratislave*
- **Miroslava Furjelová**, *Nadácia Pontis*
- **Simona Gembická**, *Nadácia Pontis*
- **Andrea Girmanová**, *Platforma MVRO*
- **Juraj Janček**, *Trnavská univerzita*
- **Katarína Kubovičová**, *IOM*
- **Juraj Mesík**, *Palackého univerzita v Olomouci*
- **Ján Mihálik**, *PDCS*

- **Lenka Nemcová**, *Platforma MVRO*
- **Adriana Ondrušová**, *Trnavská univerzita*
- **Monika Pohlová**, *Nadácia Pontis*
- **Ivana Raslavská**, *Nadácia Pontis*
- **Tatiana Štefánková**, *SAMRS*
- **Braňo Tichý**, *PDCS*
- **Paľo Makyš**, *Sila rozvoja*